

POSTANOWIENIE

18 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 18 grudnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Ł.S. i M.S.
z udziałem P. spółki akcyjnej w K.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na skutek skargi kasacyjnej Ł.S. i M.S.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie
z 13 lipca 2023 r., II Ca 361/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestnika postępowania tytułem kosztów postępowania kasacyjnego 240 (dwieście czterdzieści) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od doręczenia postanowienia wnioskodawcom do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawców M. i Ł.S. od postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z 13 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

O potrzebie wykładni przepisów prawnych jako przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania można mówić wtedy, gdy z mającego zastosowanie lub mogącego mieć zastosowanie w sprawie przepisu dekodowane są różne normy prawne, a brak jest wypowiedzi w doktrynie i orzecznictwie, które by te różnice usuwały i wyjaśniały przyczyny ich występowania. Wątpliwości w stosowaniu przytoczonych przez stronę skarżącą przepisów prowadzić muszą do wykazania, że w sprawie o takim samym stanie faktycznym i podczas stosowania tych samych przepisów, dochodzi do wydawania skrajnie różnych rozstrzygnięć, prowadzących do funkcjonowania w obrocie sprzecznych orzeczeń, wywołujących rażąco wadliwe konsekwencje prawne (zob. Postanowienie Sądu Najwyższego z 29 października 2024 r., I CSK 3297/23).

Natomiast uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wyводу zmierzającego do jego wykazania.

Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Skoro podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), tylko nie można z odwołaniem się do nich wywodzić o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej albo wykazywać tę zasadność z odwołaniem się do innego stanu faktycznego niż będący podstawą rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 marca 2023 r., I CSK 2765/22).

Według skarżących skarga kasacyjna zasługiwała na przyjęcie ponieważ była oczywiście uzasadniona, ze względu na „fakt rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego, które powinny być bezwzględnie stosowane przez wszystkie Sądy, w szczególności Sądy odwoławcze. W trakcie przeprowadzenia procesu orzeczniczego, doszło do wydania przez Sąd Okręgowy wyroku rażąco niesprawiedliwego dla wnioskodawców.”

Jednocześnie według wnioskodawców skarga uzasadniona była „koniecznością wypowiedzenia się przez Sąd Najwyższy czy w sytuacji gdy Sąd Okręgowy rozstrzyga sprawę na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego wyłącznie w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji i wyciąga z przeprowadzonych dowodów takie same wnioski winien w uzasadnieniu wskazać nowo ustalony stan faktyczny czy może jedynie zaznaczyć i przyjmuje on argumentację Sądu Rejonowego i przyjmuje ją jako własną bez ponownego odniesienia się do materiału dowodowego, przy czym w powyższym zakresie, w ocenie pełnomocnika, sąd drugiej instancji w sposób rażący naruszył powołane przepisy art. 327¹ §1 k.p.c. co czyni skargę kasacyjną oczywiście uzasadnioną?”

Ponadto według skarżących zachodziła „konieczność wypowiedzenia się przez Sąd Najwyższy czy czas posiadania poprzedników prawnych uczestnika

(przedsiębiorstwo państwowe) przed 1 lutego 1989 r. może być zaliczony do biegu terminu zasiedzenia?”

Skarżący uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnili wymogów stawianych przez art. 398⁹ § 1 pkt 2 ani 4 k.p.c.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzebą wykładni przepisów jest wykluczone. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest możliwa sytuacja, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Co jest sporne nie może być przecież oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

Ponadto, formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie skarżący nie podali jakie przepisy wymagają wykładni lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów i nie podstawili, na czym polegają wymagające wypowiedzi Sądu Najwyższego problemy prawne. Sformułowane przez nich wątpliwości nie są również poważnymi problemami interpretacyjnymi i w istocie stanowią polemikę ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji. Nie można więc przyjąć, że skarżący skutecznie wykazali przesłankę z w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Zauważyć przy tym należy, że od 7 listopada 2019 r. (zob. ustawę z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw) treść uzasadnienia postanowienia sądu drugiej instancji rozstrzygającego apelację jest w wyczerpujący sposób uregulowana w art. 387 § 2¹ k.p.c. Sąd drugiej instancji może zatem na płaszczyźnie konstrukcji uzasadnienia orzeczenia dopuścić się jedynie naruszenia art. 387 § 2¹ k.p.c. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 13 września 2022 r., II CSKP 709/22). Artykuł 387 § 2¹ k.p.c. jest przepisem szczególnym względem art. 327¹ k.p.c. Sąd drugiej instancji nie

może wobec tego naruszyć art. 327¹ k.p.c., gdyż przepisu tego w ogóle nie stosuje - tym samym rzekome naruszenie wspomnianej regulacji nie może przekładać się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2024 r., I CSK 1367/24).

Poza tym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w zasadzie jednolicie (odmienne stanowisko zajął SN w postanowieniach z 12 stycznia 2012 r., IV CSK 183/11, oraz z 10 maja 2013 r., I CSK 495/12) przyjmuje się, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r., mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. (zob. odnośnie do czasu i trybu przekształcenia uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostającego w zarządzie państwowych osób prawnych postanowienie Sądu Najwyższego z 6 września 2013 r., V CSK 440/12) doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności właśnie w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych (zob. między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z: 25 stycznia 2006 r. I CSK 11/05; 10 kwietnia 2008 r. IV CSK 21/08; 17 grudnia 2008 r. I CSK 171/08, OSNC 2010/1/15; 10 grudnia 2010 r., III CZP 108/10; 13 października 2011 r., V CSK 502/10; 27 listopada 2013, V CSK 525/12; 10 lipca 2008 r., III CSLK 73/08; 5 czerwca 2009 r., I CSK 495/08; z 17 grudnia 2010 r., III CZP 108/10, oraz wyroki z dnia 8 czerwca 2005 r. V CSK 680/04 ; z 31 maja 2006 r. IV CSK 149/05; z 10 lipca 2013 r., V CSK 320/12, a także uchwałę z 22 października 2009 r., III CZP 70/09, OSNC 2009/10/9). Jedynie gdy okres zasiedzenia upłynął przed 1 lutego 1989 r. to należy uznać, że służebność została zasiedziana przez Skarb Państwa. Jeżeli okres zasiedzenia upłynął po 1 lutego 1989 r. (jak to ma miejsce w niniejszej sprawie, według wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych – 3 listopada 2000 r. zasiedzenie służebności następuje na rzecz podmiotu przesyłowego, będącego następcą prawnym państwowej osoby prawnej w której zarządzie pozostawały urządzenia przesyłowe stanowiące przed 1 lutym 1989 r. mienie Skarbu Państwa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2013 r. IV CSK 672/12 oraz 12 lutego 2015 r., IV CSK 293/14).

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1, 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c.

(M.M.)

r.g.